

LA DEVANTERA

Surt els dies 15 y 30
de cada mes

Periòdic catalanista

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Associació Popular Catalanista * Eseudellers Blancs, 8, 1.er

ANY IV

Barcelona, 30 de Juny de 1906

NUM. 82

¡Catalunya y avant!

L'impuls d'aquestes suggestives paraules varem entrar, en la nostra primera juvenesa, en les rengleres dels defensors de Catalunya y dels entusiastes conreadors del ideal de Patria, y malgrat els anys transcorreguts y el cambi experimentat en la opinió general del país, la nostra situació no ha variat en lo més mínim. *Cuatro gatos*, aixís, escrit en castellà, erem ahir, y *quatre gats*, però dit en català, som avuy; això indica que si en general el poble ha guanyat alguna cosa en relació ab les idees generals del Catalanisme, lo que no deixa de ser un triomf per nosaltres, en cambi la nostra situació en relació a la massa general no ha guanyat més que lo que representa aquesta traducció.

La nostra tasca, donchs, tot just comença, y al veure la munió dels errors, la persistència y tossuderia ab que son sostinguts y la constant regularitat ab que les multituds fugen dels uns pera caure fatalment en altres de tant dolents o pitjors, fan creure que per molt temps, y potser per sempre, nosaltres figurarem en la devantera del ressorgiment polítich y social de Catalunya, ja que a mesura que les idees es van generalisant, nous punts de vista més concrets y precisos venen a reforçar el criteri del qui ab amor busca la veritat, reforços que, si son costosament adquirits, mercès a la resistència que la massa ofereix a la assimilació d'idees noves, manté constantment la desigualtat primitiva entre l'estat mental d'aquesta y el dels anomenats despreciativament *quatre gats*.

¡Catalunya y avant! era ahir el nostre crit de lluita, y ab ell sintetisavem, al ensemps que 'l nostre amor a la terra y el reconeixement de la Patria que per naturalesa tenim, el nostre desitj de llibertat, d'aveng y de perfeccionament y millorament morals y materials de tota la societat catalana, desitjos y amor dels que 'ns-e semblaven fidel representació les senzilles y clares fórmules del primitiu Catalanisme y la conducta honrada, lleyal y enèrgica dels seus dignes apòstols.

Avuy ja no 's discuteix la major o menor bondat d'aquelles fórmules; totes elles son acceptades per tothom, fins quasi be diríem dels mateixos polítichs espanyols, y en teoria al menys, tots son

quasi tant radicals com nosaltres, no fundant més que en falses y còmodes rahons d'oportunitat y de conveniencies particulars la seva resistència a acceptar y practicar els nostres salvadors principis. Indistintament s'accepten els mots *regionalisme, catalanisme, nacionalisme*, sense que això representi la més petita modificació en els costums y actes de la vida, ni tant sols en lo que 's refereix al ús del català, que es la única porta d'ingrés al catalanisme, el veritable bateig dels nedfets d'aquesta doctrina. Y invocant el nom de Catalunya es vol continuar el joch etern dels vells partits de la política espanyola provant aixís d'enganyar una volta més, jugant temerariament ab la seva bona fe, a un poble cansat y apàtic a copia de desenganys, exposantse a quel'excpticisme fatal que inevitablement vindria darrera dels fracassos futurs es tradueixi en sectarismes utòpics en quant a principis y en solucions de desesperat en quant a procediments.

Y de la mateixa manera que han caigut en el descrèdit més complet ideals bons en els seus principis, en les seves tendències, en el seu esperit, o quan menys, essent completament equivocats, en el sentiments que 'ls inspirava, com ha succehit ab tots els partits y escoles, desde 'l carlisme al socialisme, acabaria també per desacreditarse 'l catalanisme, quins directores s'esforcen avuy endebades pera cullir la fruyta encara verda de la solidaritat catalana y de grans conjuncions autonomistes, solucions no per més simpàtiques de més resultats pràctichs que ho foren ahir el pacte ab en Polavieja, la campanya de resistència gremial, la aliansa de Lleyda o les martingales d'en Maura.

En la evitació d'aquet descrèdit consisteix la nostra tasca. Conservant en el nostre cor «ben alta, ben dreta y ben sola» la bandera de Catalunya, mantindrem, mentres tinguem forces, la integritat y puresa de principis, y ab el vell crit de ¡Catalunya y avant! per lema sostindrem en primer terme l'abandonament d'aventures quixotesques pera dedicarnos exclusivament al nostre enfortiment y a la nostra reorganització interior; no emplearem el nostre impuls progressiu en penjar-nos al coll pomposos y inútils joyells en forma de paraules boniques, més sonores com més buydes, ni en plantar sectarismes nous, imitació servil dels ja vells y gastats, sino en forsar la nostra intel·ligència pera arribar a la concepció més justa possible del ideal; ni malgastarem les nostres energies en paraulades, y crits, y escàndols de safreig, sino en apartar cada dia més lluny de nosaltres les ambicions, les vanitats, les concupiscencies, y en conservar la força de la nostra voluntat desinteressada a tot arreu y

en tots els moments al servey de la Patria, sense defalliments ni cansaments.

Convencuts dels perills que arrosten els que van a la devantera, anem coratjosos al combat decidits a vèncer o a sucumbir, sense que les defecions, les cobardies, el cansanci o la mort dels companys de lluita impressioni el nostre ànim en lo més mínim ni ens fassi recular ni un pas, en la confiança absoluta de que la nostra energia, com acerada proa tallant les ones tempestuoses del mar de les idees, portarà a port segur la nau del nostre criteri, salvant a Catalunya del inevitable naufragi.

De Novembre á Maig

La Solidaritat

Està vist que la gent de lo que 's paga més es de les paraules. Tot consisteix en sapiguene trobar una que entusiassi (les paraules llibertat, germanor, amor y altres per aquest estil son de les que més engresquen) y ja s'ha fet tot el camí. La que aquestos temps impera es la de solidaritat y casi no hi ha ningú que no vulga ser solidari y que no s'esgargamelli cridant ¡visca la solidaritat!

¿Y en què consisteix aquesta solidaritat? Preguntemho a tots aquets que tant en parlen y no sabrán què respondreu. Uns condemnaran les baralles que sostenien ab els altres partits, com si els que les haguessin envinades no tinguessin res que veure ab elles, us dirán que tots els catalans devem anar units pera defensar a Catalunya, sortirà una vegada més allò de que la unió fa la força, y no concretaran pas més, a no ser que hi afegeixin que la solidaritat catalana deu convertir-se en solidaritat espanyola, tal com digué en Salmerón en un dels seus discursos.

Això últim es lo que més omple a molts; a tots els que s'creuen un poble superior y tenen pretensions imperialistes, y no dich avuy res respecte aquest criteri perquè en un dels números passats de LA DEVANTERA s'hi publicà un article combatent aquesta manera de pensar y are jo tindria de repetir les mateixes rahons que allí 's donaven.

Dir que per tot els catalans deuen anar units pera defensar a Catalunya equival a no dir res, perquè falta avans sapiguer si tots tindran el mateix criteri pera apreciar lo que son atachs a Catalunya, parlar d'una manera vaga d'autonomia y de descentralització son paraules que a res comprometen, perquè no hi ha polítich madrileny que no se les hagi posat a la boca, per enlayr-les, cent vegades; no més hi ha que fixarse en que en Salmerón digué a Badalona, poch més o menys,

que Catalunya devia fer a Espanya lo que el Piemont a Italia (el públic que anava disposat no més que a aplaudir, no sapigué de que li parlaven feia una delirant oviació) es a dir que si hi hagués a Espanya pobles independents deuria imposar-los la unitat com als estats d'Italia, y basta considerar que tot just fa un any en Soriano, que are té de portar el regionalisme a València y que tant s'ha planyut de no saber el català, denunciava a les Corts al *Cucut* com a periòdich separatista, demanava al govern lleys enèrgiques de repressió del separatisme, lleys per l'istil de la que s'anomena de jurisdiccions, perquè tots sabem de quina manera entenen aquella gent el separatisme, y es vantava en tò despreciatiu de no sapiguer la nostra llengua. Això era pel Juny passat, y pel Maig la bandera del *Cucut* li anava a fer acatament, lo mateix que a molts altres senyors que en les seves planes havien quedat rebregats de mala manera. No recordo quins hi havia dibuixats en aquella porqueria del número cent, però estich segur que no hi devien faltar alguns dels que el dia vint de Maig es trobaven a la tribuna del passeig de Sant Joan.

Però aquí té memoria pera recordarse de lo que s'ha dit y s'ha fet quinze dies endarrera? No bufen ara els vents del cantó de la solidaritat? Dons ¡visca la solidaritat! encare que no se sàpiga a què treu nas ni ben be lo que significa. La qüestió es anar sempre d'extrem a extrem, de les lluytes africanes ab acompanyament dels insults més grollers a les abraçades més efusives.

Y demà serà un altre dia.

J. SANS Y OLIVERAS

Als catalans de fóra Catalunya

La causa principal del malestar de Catalunya es la degeneració del caràcter català ¡quina diferencia entre ahir y avuy! Aquella franquesa catalana dels antichs que té sa genuina representació en l'istil literari den Ramón Muntaner, aquell fermesa y voluntat de ferro que empenyia als ala mugàvers a les admirables gestes guerres, aquell esperit de llibertat y expansió traslluhit en les Constitucions de Catalunya, aquella sèrietat de nostres diplomàtics y dels organismes administratius d'aquesta terra, aquella ingenuitat y candor que respiren les cançons populars més antigues que encara s'conserven, totes aquelles virtuts civiques que caracterisaven la nostra raça fentla aixís pròspera y gloriosa, avuy han desaparegut, a excepció del esperit pràctic que, subsistent encara, imprimeix a Catalunya 'l segell d'un poble industriós y actiu, qualitat molt remarcable tenint en compte que subsisteix a despit dels mil entrebanchs de la administració del Estat. Si, totes aquelles admirables qualitats han desaparegut quasi del tot, perquè si algunes vegades les veyem reapareixer en el tracte social, son fets tant aïslats y poch comuns que no cal ferne gayre cas. Y han desaparegut per la degeneració del caràcter nacional, puig la franquesa y bona fe s'han tornat desconfiansa o hipocresia pels mals hàbits socials que 'ns han dut la gent de fóra, la fermesa de voluntat ha degenerat en fluixetat d'ànim, en primer lloch per la suavisació de costums y segonament pels desenganyos que experimentem a cada moment, l'esperit de llibertat es esdevingut procacitat demagògica y esbojarrament políticayre, la sèrietat s'ha convertit en fanfarronades de paraula y poch fets, y fins la virtut supervivent, l'esperit pràctic, ha sofert certa adulteració, puig observem com el temperament comercial, fill d'aquella bona qualitat, se converteix no poques vegades en un mercantilisme groller y trapisonda, en verdadera gitanada que fa semblar a nostres comerciants més jueus que catalans; en una paraula, l'ànima catalana, l'esperit genuinament català, avants tant net y gloriós, està avuy viciat, adulterat, corromput. Qui gosarà negarho? No es cap vergonya confessar els propis defectes, ans al contrari, no deixa d'ésser un mèrit, que no tothom posseïx la pràctica del conegut principi socràtic *nosce te ipsum*, y a més d'ésser mèrit es una necessitat social, sobre tot per un poble que reneix com Catalunya. Comensem, donchs, per regonèixer y confessar nostres propies faltes, y un cop estudiades y conegudes, procurem esmenarles.

Una de les causes que 'ns impedeixen la íntima

observació y regonèixement dels defectes nacionals es la generalitat del ús, perquè si en tot Catalunya s'observa lo mateix, se troven molt naturals aqueixos defectes, y aixís no'ns escandalitzem gens quan sentim que s' diu a una persona, pera aconsellarli que obri ab malícia o procuri per sí ab perjudici de tercer: «sí, noy, fesho, no siguis tonto». ¡Com si fos cosa de tontos la pràctica de la virtut y l'altruisme!

Es evident que si dintre d'una comunitat no se'n adonen d'això 'ls seus individus perquè entre ells es cosa corrent y natural, un individu d'aquets, al trovarse al extranger, en un ambient social ja distint, presentarà més visibles ses qualitats, y en aquest cas les virtuts que tingui seràn regonègudes com a virtuts, perquè 'l bé es generalment comprès a tot arreu, y els seus vicis seràn notats molt més que en la seva terra. Però no es exagerar si s'afirma que un català, al traspassar la frontera, porta sobre sí 'l nom de la Nació, y està en les seves mans, segons els actes que practiqui, honrar el nom de Catalunya o desacreditarlo. Un català, trovantse fóra de son terra natural, porta, encara que no s'ho pensi, una missió molt delicada: segons la conducta personal, se farà cas favorable ó desfavorable de la seva Patria.

Els defectes que hem senyalat existeixen desgraciadament en tota la raça catalana, y aixís es natural que 'ls catalans qui van al extranger afectats d'aquet corcò, ja son desseguida senyalats pel dit de la gent, sobre tot si s' troven en terres castellanes, ahont, per existir certa animositat o antipatia envers el nostre poble, sembla que sempre estiguin al aguayt pera trovarnos defectes a fi de justificar la llur pretesa superioritat, y topen casualment ab algún compatriota nostre desviat del caràcter tradicional català, y al sentirli emetre expressions grolleres filles esgarriades de la franquesa del nostre parlar, ens tiren per la cara lo de *groses catalanes*; al veure un comerciant poch escrupolós en els negocis, ens surten ab l'egoisme de *los catalanes*, y segueixen altres calificatius semblants, que si unes vegades son ben aplicats per culpa nostra, després, a copia de repetirho per la repetició dels fets, segueixen aplicantnosels sense rahó y acaben per insultarnos injustament; lo que no succeiria si no hi hagués un motiu més o menys fundat, puig la Historia ben be que 'ns ho demostra: quan en la Edat Mitja, desde 'l segle IX al XVI, nostre poble posseïa plenament aquell caràcter sencera-ment català, sense màcula ni degeneració, caràcter ple d'unes virtuts que avuy no sabem practicar, allavors la Nació y els naturals eren mirats ab respecte per totes les gents de fóra, y sols quan s'inicià la degeneració sens mancà al respecte.

La regeneració moral de Catalunya s'imposa, y si tots hem de procurar cadascú per sí aquesta saludable esmena, molt més ho han de procurar els catalans de fóra, que com acabem de dir, porten en llurs mans el bon concepte que pot merèixer Catalunya al mon civilisat.

En quin sentit cal regenerarse? Ho acabem d'insinuar: despuntantse dels defectes actuals, que ab un xich d'atenció y sense apassionament podem regonèixer desseguida, defectes que no son més que una exageració aviciada de les bones qualitats innates en el caràcter català, y en cambi recuperar aquestes excelents qualitats que adornaren la raça catalana primitiva; si som egoistes exagerats en el comerç, procurem tenir un egoisme sensat que s'avingui ab l'altruisme, puig l'esperit mercantil no està gens renyit ab la moral ni els bons sentiments; si som aixelebrats en política o sociologia, mirem les coses ab seny y serenitat, inspirantnos en els adagis més genuinaments catalans; si som intolerants ab les opinions, practiquem lo contrari, prenent per model lo llibre de *gentil y 'ls tres savis*, den Ramon Llull; si som indecisos, fluïxos d'ànim, reflexionem be les coses, y un cop adquirida la convicció, sostinguemles ab fermesa d'almugàver; si som afectats, obrem ab naturalitat, ab aquella naturalitat y franquesa admirem en l'istil literari den Muntaner; si 'ls desenganyos de la vida 'ns han fet tornar desconfiats y rezelosos, desempelleguemnos d'aquesta miseria, y sense però badar tontament, sense deixar de fer l'ull viu en totes les coses, enmollem nostres actes a la ingenuitat, bona fe y candor que respiren les tradicions purament catalanes; y tot això, unit a la moral cristiana, es capàs de transformar radicalment els catalans qui vulguin esser honrats (per que la voluntat es lo primer que s' necessita) convertintlos d'homes d'ara, plens de miseries, fatxendosos y impotents, en catalans antichs, forts, enèrgichs, virtuosos y franchs. Y si la generació d'avuy, malaltissa y degenerada, mereix per sa culpa 'l fuet

de la dominació, els catalans regenerats poden fer ab sa sola voluntat lo que tant desitjem per la Patria Catalana.

De quina manera s' pot assolir aquet cambi radical? Es pot fer tant individualment com colectiva; tanta feyna hi tenen els individus particulars com els mestres y fomentadors de la cultura pública. Per l'estudi constant, seguit, obstinat, atent y ben detallat de l'istoria de Catalunya, de les institucions del període de la independència y de totes les coses genuinament catalanes, tant en l'ordre literari, com en l'artístich, com en el filosòfic, dedicant, per exemple, molta més atenció a la manera de raciocinar de Llull y Balmes que no pas als savis extrangers, adoptant més aviat els costums tradicionals de la terra, honestos y sans, que no les practiques importades de fóra, sempre sospitoses y poch adequades al nostre caràcter, y aixís, plens de l'esperit català primitiu assadollats fins al moll dels ossos de l'ànima verament catalana, serem uns altres dels que som, y al trovarnos fóra de la terra, se'ns respectarà y admirarà, com eren respectats y admirats per tot arreu els nostres antepassats dels segles IX al XVI.

La causa principal del malestar de Catalunya es la decadència o desviació del caràcter. Retornem a l'ànima nacional sa fesomia primitiva y renaixerà la prosperitat, lo qual interessa a tots els catalans, tant de dintre com de fóra.

BONAVENTURA RIERA

Espigolant

La galeria de catalanes hermoses

L'Ors y en Corominas, en *La Veu de Catalunya* 'l primer y en *El Poble Català* 'l segon, n'han parlat força.

Sigui'm permès an a mi dirne quelcom.

Els actuals moments son molt apropiats pera intentar la creació de la galeria de catalanes hermoses projectada per l'Ors. A tot-arreu es rendeix un culte fervorós a la bellesa de la dona y en el nostre poble s'hi veuen unes guspires d'admiració y de tribut a la hermosura que res tenen de sensuais.

Aquets dies n'hem viscut una prova.

L'ambient era ple d'or, del ruixim d'or dels raigs del Sol y de la pluja de les flors de la ginesta; les galtes plenes de rojoj, de vida; y els rostres de rialles.

Son les festes del poble, les nostres típiques processons.

Y arreu ont una dona hermosa s' trobés, recolzada en un finestral, asseguda en els banchs del carrer, travessant les nostres vies, era objecte d'una manifestació d'admiració que res tenia de sensual; y els paperets polítics nimbejaven son cap y les flors volejantes, voltaven son cos com a tribut, com a homenatge a la bellesa. Y la manifestació s' repetia y les flors volejaven de nou, y els paperets polítics nimbejaven les cabelleres totes de les catalanes hermoses.

Y erem molts els quins aprofitavem aquets dies pera dir hermoses a les dones que 'ns ho semblaven, sense que tinguéssim de dirho baix, sense ferles enrogir; els ho deym voltantes de flors y nimbejantes de paperets polítics.

Y jo pensava que 'l nostre poble, qu'aixís sabia rendir tribut a la bellesa be s' mereixia ser el primer en possehir una galeria de dones hermoses, que no seria sols una satisfacció de nostra admiració per la bellesa sino que fora una deú de cultura pera nosaltres.

Definiria primer el tipus de bellesa catalana, ens serviria als admiradors de terme de comparació y a les dones de punt de referencia pera conrear la bellesa llur.

Perquè, malgrat sigui dolorós, hem de dirho; hi ha quiscuns cossos y forces rostres de dones catalanes que foren força bells, si elles, en lloch de ser esclaves del costum y de la moda, cerquessin habillarse ab quelcom que fes ressortir llur bellesa y arrancessin els seus cabells en armonia am les linies del seu rostre. Que no s'han d'habillar igual, ni han de dur el meteix pentinat, si volen ser igualment hermoses, les morenes meridionals, que les esblaimades dones del Nort, ni han de ser més apropiats pera fer ressortir la bellesa catalana els dibuixos de Paris o de London.

Crech que hi ha forces dones per Catalunya dignes de figurar a la galeria; en mes excursions n'he vist quis-

cuna y entre les barcelonines en recordo una quin rostre s'assembla força y jo fins trobo més hermós que l de la Beatriu Cenci que pintà en Reni.

El Congrés de Perpinyà

L'altre dia 'ns parlà en Puig y Cadafalch, al Centre excursionista. Venia de Perpinyà, ont assistí a les tasques del Congrés Arqueològic y ens en contà belles coses.

Ens digué que hi havia uns quants arqueòlegs, arquitectes, artistes y historiadors francesos que s'aplegaven periòdicament en Congrés d'aquesta mena, que tenien lloch en una regió de França y estudiaven tota la seva arqueologia, els temes del Congrés eren força interessants, mes lo més remarcable era la visita als monuments de la regió, acompanyada de conferències franceses y controvèrsies amistoses, de recomenacions als ajuntaments y al govern pera la conservació y fins de suscripcions fetes *sur le champ* ab l'objecte de deslliurar d'una mort segura a alguns joveils arqueològics.

Ara aquí a Catalunya aquesta tasca tot just comença a ferse y encare 's fa aïlladament:

¿Per què no 'ns apleguem tots els ayments del Art, de la Historia y de la Patria pera ferla a l'hora?

¿Per què no intentem implantar aquets Congressos Arqueològics a Catalunya?

Lo vell que 's pert jamay pot reconquerirse.

L'Inglada

L'Inglada té una colla de dibuixos exposats a can Parés.

Ab una original tarjeta 'ns convidava a visitar la exposició. Ho hem fet y no 'ns reca.

L'Inglada es força original y les siluetes dels cossos dibuixats per ell força segures. Potser, una mica massa original, s'ajusta més a lo que veu que a lo que es.

Y tot sovint passa que no tots veyem les coses de la mateixa manera.

Totes les dones dibuixades per l'Inglada semblen lletjes, y jo no crech pas que ho siguin totes.

Es la meua única disconformitat ab la seva exposició.

Bruniselda

Els precursors sempre han sigut modestos.

De les classes socials més humils han sortit les primeres guspires de renovació.

Per això la representació en català de *Bruniselda* la hem hagut d'escoltar en un modest teatre d'istiu, perque sembla qu'aquet fet porta en sí un llevat de renovació y les velles voltes del aristocràtic teatre destinat a representacions d'òpera haurien trontollat a la empena de la vida nova.

L'amor a Catalunya arrela ferm en el poble.

En ell granarà.

PÍNDARUS

Una prova més

CAL que ab lo renaixement que ha fet Catalunya dongui una prova més de la serietat que té, pera lo qual serà sens dubte ajudada pel esforç dels homens que lluyten pera reconstituir tot lo caduch.

L'ensenyansa 's trova en mitj d'espesses tenebres, essent poch els qui hagin donat an aquesta importantíssima obra un impuls digne d'ella. Es un dels problemes que més directament afecten a la vida de les col·lectivitats, y per lo tant a la de cada individu per sí donantlos un estat de relacions, que dins de certes classes tant convé; per altra part, cridats a resoldre'l conflicte que tant preocupa a la societat actual, crech que devant d'assumpes tant importants, els catalans no podem quedar ab la boca tancada. Pochs son els col·legis que reuneixin les condicions necessaries pera que 'ls obrers puguin enviarhi llurs fills, y més poch encara son els qui ensenyin en la nostra llengua. Tots sabem que seria feyna inútil anar a fer res al centre d'Epanya, a demanar quelcom que tendís a satisfer aquesta necessitat, y encara que nostres prechs arriessin a tenir ressò en aquelles esferes gubernatives, tot lo que fos enlitr la nostra terra fora menyspreat per dolent.

En coses que afectin tant directament la vida de la nostra riquesa no podem permetre que ningú més qu'els que vulguin treballar hi posin els seus concells. Donchs ja que per res se pot comptar ab qui tindria de cuydarsen sols nostre propi esforç tot dirigir aquesta reforma, posanthi a contribució aquesta voluntat que tantes voltes s'ha deixat sentir, en tot lo que sigui anar per viaranyes drets y productius.

Si no preguntessim ab alé tot lo que té de regenerar la societat, ens hauríem de resignar a seguir la corrent de decadencia que tant abruga a algú dels recons d'Espanya, y hauríem de mirar indiferents la mort de la nostra llengua, que tant ricament han conreat y segueixen conreat els nostres literats. Per això, ja que nostra rassa no vol morir, y que ab gust posa totes ses energies al servey de lo just y noble, es precis que d'una volta y per sempre més quedi dintre de casa, brillant ab sa natural esplendor, tot lo caràcter, tot lo geni de la nostra llengua estimadíssima.

Tots hi tenim d'ésser, a tots toca posarhi les nostres forces per petites que siguin, a tots toca una part de l'obra de salvació de Catalunya, sens que ningú imposi lleys que dificultin el nostre somni.

Si aixís ho fem, quedarà solit aquest bloc, però tenim de ferho de tal manera, que totes les males arts que puguin imaginar los que fins ara han vingut interrompent les nostres intencions, per sí soles se desfassin, y d'aquesta manera podrém dir que 'ls catalans hem sapigut curar un malalt que ja no tenia esperances de vida; y també haurem complert la missió satisfets.

Avant, donchs, qu'el camí es hermós; la victòria serà nostra.

H. MERCADER

ENGRUNES

¿Com si no 'n tinguessim prou, y massa, ab les plases de toros que malmeten la bellesa de les ciutats catalanes! Els empordanesos estan justament indignats de l'etzegallada incalificable de volere establir en aquella hermosa plana un presiri, que per indicació de les potencies europees, s'ha de treure de les platjes del Marroch. ¿Justament ha d'ésser Catalunya qui carregui 'ls neulers? Aquesta idea que han tingut alguns *savis* estadistes ens fa una farum aixís com la d'aquells pensaments que solia tenir Felip V...

Si necessari es el llas de solidaritat catalana (no la solidaritat ab els polítics, com ara es moda, sino la dels pobles catalans enfront de les vergassades, que es la unió que 's necessita) ara es més necessari que may. La població de Figueras no vol un presiri. Donchs femnos tots solidaris de la seva protesta, cridant tots els pobles y totes les comarques de Catalunya com un sol home: ¿No 'n volem a casa nostra de presiris ignominiosos, sino escoles, tallers, museus y universitats!

Ab això de la solidaritat y demés endròmines les corrents de la opinió popular han suferit una important desviació de sa antiga direcció en el sentit d'acostarse cada dia més al catalanisme.

Fins els diaris *populacheros*, que en la seva constant hàctica d'adular les passions de la massa irreflexiva taven sempre tractat als catalanistes de reaccionaris, clericals, carlins y altres floretes, avuy no 's cansen de manejar els incensers en honor a les nostres idees presentantles com la única solució pera la salvació d'Espanya y estranyantse d'haver passat ells mateixos tant de temps dormint.

Moltes coses podríem dir de la eficacia d'aquestes conversions de darrera hora, pero per avuy ens limitem a dir que no 'ns han convenut may els catalans que predican el catalanisme en castellà, que es com combatre una tirania acceptantla voluntariament. En la nostra opinió, tot això no son més que paraules que 'l vent s'emporta y nosaltres volem fets que deixin rastre.

Y, francament, nosaltres més ens estimem a un que per naturalesa no sàpiga dir *sette* *julges* que aquets nous catalanistes de pa sucab ab oli que, ab tot y haver de fer ganyotes, s'empenyen en parlar en castellà.

Feya temps que la gent culta 's planyia del gran espay que dedicaven els diaris a fer la relació dels successos criminals que desgraciadament se repeteixen tant sovint en les ciutats populosas. La missió de la premp-

sa, deyen els qui aixís se planyien, es moralisar al poble, fomentar la cultura, y per lo tant, dada la necessitat de donar compte dels fets del dia, haurien de limitarse 'ls periodistes a lo més indispensable pera que 'l públich se fes càrrech d'ahont es la gent dolenta y de quina es la mala fi que espera als criminals. Y quan ja semblava que la premsa s'encaminava per més bon camí, majorment quan comensaren a dar exemple alguns diaris de Catalunya, ara 'ns ha sortit un diari de Madrid (de Madrid havia de venir!) que explotant escandalosament l'esperit de curiositat que anima al públich irreflexiu, no 's dedica més que a explicar ab tota la nuesa dels detalls (molt sovint desmoralisadors y no poques vegades exagerats) els successos esgarriñosos, crims abominables y tot lo més dolent y bestial que registra la crònica diària de la humanitat. Ja vàrem parlar en aquestes meteixes columnes, no fa pas gayre temps, de la influència perniciosa que ha d'exercir en la societat la publicació madrilenya *Los Sucesos*. Allò no fa gens de cultura. ¿Sabeu lo que va elaborant en la societat mentre los joves poch reflexius recreen llur curiositat tot llegint aquelles narracions estupendes y mirant aquells gravats que representen fets monstruosos? La resposta se 'ns acut desseguida. La divulgació, ab minuciositat de detalls, de tots els actes més perversos que produeix el refinament de la malícia, més que humana, bestial, sobre tot si aquesta divulgació no té cap mòvil moralisador ¿què es sino un tractat de fer mal, una escola de crims? ¿Es més penable això que la pornografia! Si la ciencia penitenciaria ha substituït la reclusió en comú pel sistema celular, pera que, aïllant els presos, no s'ensenyin mutuament les maneres de fer mal, la cultura social exigeix que 's prohibeixin les publicacions en que s'ensenyen de cometre crims. Es un escàndol lo que passa, y Catalunya no pot mirarsho ab indiferència.

BIBLIOGRAFIA

CLAR Y CATALÀ. — *Per Marcel Riu* (?), Barcelona, impremta J. Horta 1906.

No volem esbrinar qui es el verdader autor d'aquet llibre; sigui qui sigui, ens permetem ferli una observació. Hi ha molt camp per córrer en la propaganda de les idees catalanistes: y els qui, al fer propaganda, no saben moures de la idea fissa del partit den Lerroux, com si tot s'hagués de reduir a fer la guerra al emperador del Paralelo, demostren tenir ben poca ciencia pera posar al servey de la Patria. Tothom sab de sobres qui es en Lerroux: un farsant, un vividor de la política; no hi ha necessitat de desenmascararlo, perque ell meteix se dona a conèixer ab sos actes incoherents quan no despòtics; pera 'ls fanàtics que hi creuen es inútil publicar llibres, perque essent fanàtics no escoltarán a ningú, per rahó que tingui. Y encara més: aqueixos polítics, no tenint mèrits propis, necessiten adversaris que parlin d'ells, que 'ls hi donguin nom en la política pera tenir ocasió de fer discursos que enlluernin, puig d'altra manera no serien res; aquet es el resultat que donen, sense voler ni adonarsen, les publicacions del genre del llibre que 'ns ocupa: sense dir res de nou, no fan més que donar importancia y renom a qui podria aixafarse ab el silenci.

RIALLES. — *Den Joan de la Sanya, fets a Grisenca-vila en dies de sol*. — *Perpenyà, impremta Barriero y C.ª, 1906.*

Els qui escoltaren la lectura d'aquets versos en la conferencia que oportunament celebrà la «Associació Popular Catalanista» pogueren apreciar l'estat en que 's trova actualment la literatura rossellonesa: en general es pobre y, sobretot, molt afrancesada, lo que no té res d'estrany si 's té en compte que 'l Rosselló tot just ara comensa a desvetllarse. Se trova aquella part ultrapiquenca en el mateix estat en que estava la llengua catalana d'ensà del Pirineu al comens del Renaixement o primers anys dels Jochs Florals; també era pobre y molt acastellanada. Alguns dels versos den Joan de la Sanya 'ns fan venir a la memoria l'estil de les gatzades den Pitarra. Y aixís com aquell estil vulgarot dels primers poetes del Renaixement ha progressat fins a les produccions sublimes den Verdaguier y en Guimerà, es d'esperar que la literatura rossellonesa, tot just nascuda a la vida, arribarà també a adquirir proporcions gegantines y un brillant esdevenidor.

DE NOSTRA TERRA. — *Per en Joan Badoa, Perpenyà, impremta Barriero y C.ª, 1906.*

Veusaquí un escriptor que fins ara havia sigut igno-

rat del món literari. Ses poesies ja son més delicades y sentimentals que les del anterior. Però, francament, també està al nivell dels primers temps del Renaixement català. En Badoa està endarrerit fins en el coneixement de la història, com si visqués trenta anys enrera, y així veyem en sa poesia *Les barres catalanes*, la més patriòtica y vigorosa de la colecció, aquella creença en la llegenda del comte Guifré que refereix que 'l monarca franch imprimí en son escut les quatre ditades de la sang de sa ferida, llegenda que avuy, mercès als estudis de crítica històrica, es rebutjada per falsa y per inverosímil. Va precedida la obra d'un bonich pròlech den Juli Delpont.

LES TERRES DE LLENGUA CATALANA.—Per en Juli Delpont. Perpinyà, impremta Carles Latrobe, 1906.

En Juli Delpont, ànima, y eanglevanter del ressorgiment nacionalista del Rosselló, ha sapigut bastant sustreure de la influència francesa, y sens ésser un poeta de gran volada, es un bon deixeble dels millors literats catalans: sense deixar d'intercalarhi formes dialectals de sa regió, es català pur en quant a la paraula y en quant al estil: les dedicatòries al Orfeó Català, a la Capella de Manacor, al Empordà, als tarragonins, a València y als catalans del Alguer, están plenes d'ardor patriòtic.

B. R.

REBROLL. *Poesies catalanes originals d'en R. Ribera y Llovet*. Un volum de 70 planes. Estampa de Celestí Ferrando. Reus, 1906.

L'aplech de poesies que aquest autor ens ha dat a conèixer son dedicades, en sa major part, a cantar l'amor.

En Ribera y Llovet estima molt; però està bastant mancat de forma, de potencia poètica. Ni una sola poesia he trobat en *Rebroll* en que 'l rípi no hi tingues el seu regne. Mes, val a dirho, res es pot objectar per aquest cantó, ja que ell mateix ho confessa en la estrofa que segueix:

«Ja se qu'en mas cançons gens hi campeja
la forma exhuberant
prò que l'amor mes viu hi sovinteja,
amiga meua, això no ho negarà.»

Pera ferse càrrech cabal de lo que es el llibre, n'hi ha prou ab la eslofa que he copiat. En ella l'autor ho diu ben clar: «Jo no podré saber expressar ab la facilitat y euterancia que voldria lo que sento, jo puch veure obligat per la consonant, a escriure un *sovinteja* perquè consoni ab el *campeja* de dues ratlles més amunt, però, de que estimo, de que sento, això sí que no m'ho negarà ningú!»

Ab això la estimada n'té prou y de sobres per estar contenta; però a nosaltres, no 'ns arriba a satisfer.

No obstant y això, en Ribera y Llovet s'ha atrevit a dir certes coses, que revelen en ell un esperit sincer y ferm. Avant, jove lluytador, avant ab les poesies del gènere de *Contemplació*. Avants que tot, cal dir lo que se sent, y en aquesta poesia ho ha dit ab tota franquesa. [Que seria del amor sense una refinada voluptuositat!]

CEL QUE S'OBRE, comedia en un acte, y NÚBOLS EN CREU, drama en un acte, originals d'en R. Suriñach Senties.—Fidel Giró, impressor, Barcelona, 1906.

En Suriñach Senties ha agafat el bon camí. Ell havia comensat per un gènere que no era 'l seu. Vareig dir, no fa pas gaire temps, que an a mi may m'havia convenut, perquè en les seves obres hi trobava a faltar, quasi sempre, la qualitat més necessària a tot novel·laire o articulista literari, això es: la descriptiva de paisatge y la descriptiva de tipus.

Pera fer una obra escènica acceptable, n'hi ha prou ab que l'autor sapiga dialogar ab sobrietat. Ab aquesta condició, de ben poca cosa se 'n fa un drama o comedia.

Pera portar a cap una novela calen grans estudis de Natura; psicologia individual y colectiva y sobre tot de dialèctica.

En la novela l'autor ha de descriure parlant com a ell, com a autor, mentres que en la obra escènica cada tipus parla y obra com a lo que representa y ell mateix es fa la descripció.

No 'm negarà pas en Suriñach Senties que una novela ab molt de dialèch es una clara mostra de la falta de cultura artística de son autor. Això, donchs, es la afirmació de lo que jo dich. La novela es molt més difícil de desenrotllar que un drama o comedia.

Cel que s'obre y Núbols en creu, ab tot y deixar molt que desitjar, literariament parlant, sobrepujen, de bon tros, a les demés obres que d'aquest autor coneix.

J. SANJO Y FARRERONS

NOVES

Associació Popular Catalanista.—El vinent dissabte, 7 de Juliol, a dos quarts de deu de la vetlla, tindrà lloch una sessió dedicada a n'Enrich Ibsen, en la quina, ademés d'uns quants treballs crítics fets per elements de la «Popular» y de la agrupació «Ramón Llull», s'hi llegiran alguns fragments de la remarcable memoria del Dr. Geyer, de París, titulada «Estudi mèdich psicològich sobre el teatre de l'Ibsen».

Foment de la Sardana.—Aquesta Agrupació està preparant un solemne concert de sardanes dedicat als mestres Ignasi Gironella y Cassià Casademunt, autors de les sardanes premiades en la Festa de la Musica Catalana d'Esguany. El dia en que degui celebrarse ja s'anunciarà oportunament per la premsa diària.

Centre Excursionista de Catalunya.—A més de les acostumades conferències sobre excursions realitzades, s'hi han donat dues interessants sessions folk-lòriques. Una, a càrrech de la senyoreta Joana Vidal, versà sobre rondalles aràbigues, y l'altra fou dedicada als balls de gitanes que se celebren per la temporada de Carnestoltes en les comarques del Vallès y Maresma, conferència que fou il·lustrada ab projeccions lluminoses y ab acompanyament de piano pel senyor Masó y Goula, qui ha tingut gran acert en recollir y anotar les tonades d'aquesta dansa tant famosa.

Ensenyansa catalana.—Després de publicada la *Aritmetica Pedagogica* de que parlarem oportunament com a comens d'una serie de llibres destinats al ús de les escoles catalanes, ara s'ha editat una segona obra deguda a la il·lustrada mestra na Josefa Soronellas. Es una *Historia Sagrada* escrita en català, en llenguatge senzill, pera fer accessible la materia a les tendres inteligències dels qui aprenen les primeres lletres, contenint, ademés de la historia general de la Iglesia, la eclesiàstica particular de Catalunya, poesies sobre temes bíblics, etc. Va il·lustrada ab nombrosos dibuixos den J. Llaverias.

Art català.—En el local del Comitè de Defensa Social hi ha donat una conferència l'il·lustrat historiador y bibliotecari de Saint-Gallen, Dr. Föh, disertant sobre les impressions que li han produït les obres d'art de nostra terra en dos viatges que ha fet pera escriure una obra d'història del Art. En dita conferència donà a entendre que havia comprès be l'art genuïnament català al revés de molts altres estrangers que confonen les coses artístiques de Catalunya ab tot lo restant de la Península, ple d'arabisme en unes èpoques y influït del estil francès en altres. Acabada la conferència, pogueren veure 'ls concurrents algunes revistes d'Alemanya en les que 'l Dr. Föh s'ha dedicat a fer conèixer les obres d'art de Catalunya.

Congrés agrícola d'Olot.—Organisat per la Federació Agrícola Catalana Balear, se celebra aquets a Olot un Congrès Agrícola de molta importància y trascendencia per l'agricultura catalana. Sentim que la falta d'espai no 'ns permeti ocupar-nos extensament d'aquesta Assambla.

Empresonament.—En virtut de la denuncia suferta pel periòdich *Jovenut* no fa gaires dies, fou proces-

sat y empresonat son redactor y distingit literat n'Emili Tintorer, surtint després en llibertat mitjans flans.

Sentim l'ensopegada y desitjem que 'n surti be.

El catalanisme al estranger.—El darrer número de *Mercur de France*, corresponent al 15 d'aquest mes, publica, ademés d'interessants treballs sobre l'Ibsen y d'una hermosa noveleta d'en C. Farrère, un estudi sobre la qüestió catalana. Es de lo més seriós que hem vist escrit al estranger referent al nostre país, malgrat no haver entrat l'autor del article, que es en Poinsoy et Normandy, en el fons del catalanisme polítich, y no fer cap esment dels darrers treballs literaris, pictòrics y científichs de Catalunya.

Associació Protectora de la Ensenyansa Catalana.—Durant el prop-passat mes de Maig aquesta Associació ha repartit 807 pessetes a les Escoles Catalanes. En l'esmentat mes ha recanat, per medi dels talonets de cinch cèntims, 199'75 pessetes.

Historia de Catalunya.—Los amants dels estudis històrics esta d'enhorabuena;

De cada dia son més nombrosos y més interessants les obres catalanes que 's donen al públich, estudiant lo passat de Catalunya. Avuy podem anunciar a nostres lectors que una important casa editorial d'aquesta ciutat ha adquirit els drets de publicació d'una *Historia de Catalunya* a la qual està donant l'última mà l'eminent historiador En Francesch Carreras y Candi, justament celebrat per sos nombrosos treballs històrics que porta donats a llum. Lo nom de l'autor, la justa fama de que gosa com a historiador de nostra patria, no cal dir que fan esperar una obra completíssima, en qual apareixerà per primera vegada, depurat d'errors y faules, el marvellós passat de nostra patria, posant als ulls del lector, lo quadro perfecte de la historia catalana fins avuy envolecallat en el misteri en infinitat de sos passatges. Com que, segons nostres informes, la publicació de tant important obra serà molt aviat tornem a repetir que 'ls aymants de la historia de nostra patria están d'enhorabuena.

PETITA CORRESPONDENCIA

A. M., Masies de Roda.—Conforme demana en sa carta del dia 14, li envio 'ls 3 exemplars del *Silabari* den Flos, o'45 cènts. un. L'ADMINISTRADOR

IMPREMTA COMUNAL, Societat obrera.—Sant Geroni, 4

OBRES

de venda en aquesta administració

Feyna vella, per en Pere Aldavert, 3 pessetes.
A la taleya, » » » 3 »
Feyna nova, » » » 3 »
Nos ab nos, » » » 3 »
D'altres temps, » » » 3 »
Cantant y fent la meua, » » » 3 »
Poesies, per en Angel Guimerà (2.ª edició), 4 ptas.
Fets de la marina de guerra catalana, per en F. Rodón y Oller, o'50 pesetas.

Cansoner popular, fulls de cançons catalanes, la tonada, la lletra y notes folk-lòriques, cada full, o'10 pesetes.

Id. id., un volum enquadernat, ab 33 cansons y un pròlech, 4 pessetes.

Resum de gramàtica catalana, per en Emili Vallès, 1'50 pessetes.

Llissons familiars de gramàtica catalana, per en Antoni Tallander, 2 pessetes.

Crítica de procediments, conferència per en Joseph Mallofré, o'25 pessetes.

Lo català i es idioma o dialecte?, per en Joseph Aladern, 1 peseta.

Marines y boscatges, per en Joaquim Ruyra (publicació *Jovenut*), 3 pessetes.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Catalunya	2 pessetes l'any
Pobles agregats a Barcelona (per rahó de major franquieg)	3 " "
Estranger	3 " "

Els propagadors de LA DEVANtera fomenten la circulació del periòdich prenent un nombre determinat d'exemplars, per repartir entre 'ls amichs, pagantlos als següents preus:

Una acció	de 100 exemplars, pesetes	3'50
Mitja acció	» 50 »	1'80
Un quart d'acció	» 25 »	1
Un vuyt d'acció	» 12 »	0'50
Un dotzau d'acció	» 8 »	0'35

per cada número, compresos gastos de correu per Catalunya.

Les suscripcions se paguen per endavant.

S'admeten segells de correu y documents de fàcil cobransa.

Es lliure la reproducció dels treballs, però 's prega que al reproduhirlos es fassi constar la procedencia.